
Rejestracja dorobku naukowego w instytucjonalnych systemach repozytoryjnych polskich uniwersytetów

Agnieszka Adamiec

ORCID 0000-0003-3372-258X

Biblioteka Główna

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

Abstrakt

Cel/Teza: Artykuł przedstawia wyniki badań nad aktualnym stopniem rozwoju repozytoriów instytucjonalnych polskich uniwersytetów, w tym szczególnie nad stanem rejestracji dorobku naukowego i podstawami prawnymi regulującymi funkcjonowanie systemów repozytoryjnych. Celem badań było ustalenie poziomu otwartości polskich publikacji naukowych.

Koncepcja/Metody badań: Autorka zbadała liczebność zasobów w różnych systemach rejestrujących dorobek naukowy pracowników uniwersytetów (repozytoriach, Archiwach Prac Dyplomowych (APD) oraz bibliografiach publikacji pracowników). Podstawą badań były informacje udostępnione na stronach internetowych tych systemów oraz bibliotek i uczelni odpowiedzialnych za ich prowadzenie, a także innych instytucji i organizacji wspierających otwartą naukę w Polsce. Badania empiryczne autorka uzupełniła krytyczną analizą piśmiennictwa przedmiotu.

Wyniki i wnioski: Dzięki zastosowanym metodom badawczym wykazano, że funkcjonujące obecnie systemy repozytoryjne polskich uniwersytetów spełniają swoje zadania w niewystarczającym stopniu, a proces ich rozwoju jest wolniejszy od oczekiwanego. Potwierdza to niewielka liczba rejestrowanych w nich publikacji i znikomy procent umocowań prawnych instytucjonalnej polityki otwartego dostępu.

Zastosowanie praktyczne: Wnioski z badań mogą przyczynić się do poprawy stanu polskich repozytoriów instytucjonalnych. Mogą też posłużyć jako punkt wyjścia do dalszych badań systemów repozytoryjnych.

Oryginalność/Wartość poznawcza: Podjęcie tematu stanu rejestracji dorobku naukowego w instytucjonalnych repozytoriach jest istotne z uwagi na aktualność zagadnienia otwierania dostępu do publikacji naukowych oraz w szerszym zakresie – otwierania nauki.

Otrzymano: 9 marca 2019. Zrecenzowany: 21 maja 2019. Poprawiony: 15 czerwca 2019. Zaakceptowany: 5 lipca 2019.

1. Wprowadzenie

Otwarty dostęp do wyników badań naukowych staje się coraz popularniejszym i coraz intensywniej propagowanym modelem komunikacji naukowej w Europie, a w związku z tym również w Polsce. Już w 2008 r. European University Association (EUA)¹ przyjęło

¹ Stowarzyszenie zrzeszające obecnie ponad 800 uczelni i krajowych konferencji rektorów z 48 krajów europejskich.

rekomendację dla polityki otwartego dostępu na europejskich uczelniach (zob. Materska, 2018). Od początku XXI w. Komisja Europejska opublikowała kilka dokumentów, w których postuluje wprowadzenie otwartego dostępu do publikacji naukowych, w tym najnowsze zalecenie z kwietnia 2018 r. w sprawie dostępu do informacji naukowej i jej ochrony (Komisja Europejska, 2018). W programach finansujących badania naukowe ze środków publicznych Unia Europejska wprowadziła wymóg otwartego udostępniania ich efektów (dotyczy to zarówno obecnego programu ramowego „Horyzont 2020”, jak i kolejnego programu „Horyzont Europa” na lata 2021–2027). We wrześniu 2018 r. powstało porozumienie *cOAlition S* zrzeszające europejskie instytucje finansujące naukę (w tym także polskie Narodowe Centrum Nauki), w ramach którego podpisano tzw. Plan S. Jego sygnatariusze początkowo zobowiązali się do nakładania obowiązku udostępniania publikacji w otwartym dostępie na beneficjentów swoich programów do 2020 r. (Schiltz, 2018), jednakże ostatecznie termin ten przesunięto na styczeń 2021 r. (Science Europe, 2019). Na kanwie prac europejskich instytucji w 2015 r. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) opracowało dokument pt. *Kierunki rozwoju otwartego dostępu do publikacji i wyników badań naukowych w Polsce* (MNiSW, 2015) rekomendujący wprowadzanie otwartości w polskiej nauce.

Umieszczanie dorobku naukowego w otwartych repozytoriach instytucjonalnych jest jednym ze sposobów jego upowszechnienia (tzw. zielona droga) oraz ponownego wykorzystania (ang. *re-use*), co w założeniu ma przyspieszać rozwój nauki i innowacji na świecie. Dla autora publikacja na platformie repozytoryjnej ma tę przewagę nad publikacją na łamach otwartych czasopism, że nie obciąża go opłatą autorską (ang. *article processing charge*), która może wynosić nawet kilka tysięcy dolarów amerykańskich (Socha, 2017). Dodatkowo MNiSW w raporcie podsumowującym działania na rzecz otwartego dostępu do publikacji naukowych w latach 2015–2017 (MNiSW, 2018) podkreśliło istotność posiadania otwartej infrastruktury przez jednostki naukowe i uczelnie z uwagi na brak otwartego repozytorium ogólnopolskiego. Niestety, wyniki ankiety przeprowadzonej w 2017 r. wśród ponad 160 polskich instytucji naukowych i uczelni pokazują słabe wykorzystanie potencjału systemów repozytoryjnych we wspieraniu rozwoju otwartej nauki, o czym świadczy między innymi fakt, że tylko 22% instytucji, które wzięły udział w sondażu, prowadzi otwarte repozytoria (MNiSW, 2017).

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie aktualnego stanu rejestracji dorobku naukowego w polskich instytucjonalnych systemach repozytoryjnych. Dokonano rozróżnienia repozytoriów jako systemów z założenia upowszechniających publikacje naukowe w otwartym dostępie od bibliografii i archiwów prac dyplomowych, które mają za zadanie gromadzić informacje o dorobku z nieograniczonym dostępem jedynie do metadanych zarejestrowanych publikacji. Warto tu podkreślić, że udostępnianie pełnotekstowych wersji publikacji naukowych jest pierwszym i nieodzownym elementem otwierania nauki. Do analizy wybrano grupę 18 uniwersytetów nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, które zostały wymienione w spisie zamieszczonym na stronie MNiSW (MNiSW, b.d.).

Aktualność zagadnień związanych z otwartym dostępem do publikacji naukowych w Polsce wskazuje na potrzebę przedstawienia takiego opracowania. Na temat repozytoriów w piśmiennictwie bibliologii i informatologii powstało wiele prac, ale są to głównie publikacje omawiające poszczególne projekty (zob. m.in. Janiak & Próchnicka, 2017; Karwasińska & Rychlik, 2013; Mikołajuk & Goszczyńska, 2016; Weryho & Zmitrowicz, 2015). W jednym z rozdziałów swojej pracy doktorskiej Anna Wałek (2013) przedstawiła przegląd polskich repozytoriów z podaniem liczby gromadzonych przez nie zbiorów, należy jednak podkreślić fakt, że dane te, pochodzące

z 2012 r., nie są już aktualne. Nowszymi pracami na temat polskich repozytoriów są artykuły Ewy Głowackiej (2016) i Bożeny Bednarek-Michalskiej (2017). Przynoszą one jednak szeroki przegląd stanu funkcjonowania repozytoriów tworzonych nie tylko przez wyższe uczelnie, lecz także przez inne jednostki naukowe, w związku z czym nie stanowią dogłębnej analizy zawartości tych systemów w odniesieniu do uniwersyteckich szkół wyższych. O udostępnianiu prac doktorskich w repozytoriach pięciu najlepszych uczelni wyłonionych w rankingu *Perspektyw*, bez podawania stanu liczbowego, pisała Urszula Knop (2018). Należy tu jeszcze wspomnieć o książce Leszka Szafrąńskiego (2019), która powstała na podstawie jego pracy doktorskiej i jest najnowszą polską publikacją przedstawiającą instytucjonalne repozytoria akademickie z punktu widzenia zarządzania zasobami dokumentów elektronicznych.

W omawianych w artykule badaniach empirycznych ustalono liczebność zasobów w różnych systemach z założenia rejestrujących dorobek naukowy pracowników (repozytoriach, Archiwach Prac Dyplomowych (APD)² oraz bibliografiach publikacji pracowników), a także zestawiono typy dokumentów gromadzonych w uniwersyteckich repozytoriach instytucjonalnych pod względem wielkości ich zbiorów. W badaniach uwzględniono tylko trzy biblioteki cyfrowe, wskazane przez uczelnie jako platformy rejestracji dorobku naukowego (uniwersytety te nie posiadają odrębnego repozytorium). Analizowano przede wszystkim informacje udostępnione na stronach internetowych systemów rejestrujących dorobek naukowy oraz na stronach bibliotek i uniwersytetów odpowiedzialnych za ich prowadzenie, a także na stronach WWW innych instytucji i organizacji wspierających otwartą naukę w Polsce. Dokonano również przeglądu literatury przedmiotu, poddając ją krytycznej analizie treści. Analiza piśmiennictwa pozwoliła omówić proces tworzenia badanych repozytoriów oraz określić poziom otwartości polskich publikacji naukowych z uwzględnieniem stanu prawnego, regulującego funkcjonowanie instytucjonalnych systemów repozytoryjnych polskich uniwersytetów.

2. Historia powstawania instytucjonalnych systemów repozytoryjnych polskich uniwersytetów

Pierwsze w Polsce uniwersyteckie repozytorium instytucjonalne, do którego obsługi użyto otwartego oprogramowania DSpace opracowanego w Stanach Zjednoczonych przez Massachusetts Institute of Technology oraz firmę Hewlett-Packard, wdrożono na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Repozytorium AMUR (Adam Mickiewicz University Repository) oficjalnie otwarto w marcu 2010 r., ale prace implementacyjne rozpoczęto już w 2008 r. (Karwasińska & Rychlik, 2013).

Z uwagi na popularność oprogramowania DSpace wśród światowych instytucji rozwiązaniem tym zainteresowały się kolejne polskie uczelnie. W 2012 r. system ten wdrożono na Uniwersytecie Warszawskim (zgodnie z zarządzeniem Rektora UW z lipca 2012 r. w sprawie gromadzenia i udostępniania przez Bibliotekę Uniwersytecką w Warszawie elektronicznych wersji rozpraw doktorskich), Uniwersytecie Łódzkim (na mocy zarządzenia Rektora UŁ z października 2012 r. w sprawie Regulaminu Repozytorium UŁ, obecnie zastąpionym zarządzeniem z marca 2015 r.) oraz Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu (zgodnie z zarządzeniem Rektora UMK z grudnia 2012 r.).

² W systemach APD wzięto pod uwagę jedynie zarejestrowane w nich doktoraty.

Po tych pierwszych implementacjach kolejne uczelnie decydowały się na oprogramowanie DSpace:

- Repozytorium Uniwersytetu Rzeszowskiego (RUR) powołano zarządzeniem Rektora UR z października 2013 r.;
- Repozytorium na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oficjalnie otwarto w styczniu 2014 r. (Weryho & Zmitrowicz, 2015);
- Repozytorium Uniwersytetu w Białymstoku (RUB) działa na mocy zarządzenia Rektora UwB z maja 2013 r., natomiast uroczyste otwarcie RUB nastąpiło w kwietniu 2014 r. (Cichocka, 2014);
- Repozytorium Uniwersytetu Jagiellońskiego (RUJ) powołano zarządzeniem Rektora UJ z grudnia 2014 r., a oficjalne otwarcie RUJ miało miejsce 1 stycznia 2015 r.;
- Repozytorium Uniwersytetu Śląskiego (RE-BUŚ) działa na mocy zarządzenia Rektora UŚ w Katowicach z lutego 2018 r.

Innym, mniej popularnym, oprogramowaniem do obsługi repozytoriów, natomiast najczęściej wykorzystywanym do budowy szeroko pojętych bibliotek cyfrowych, jest komercyjne oprogramowanie dLibra zaprojektowane w 1999 r. przez Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (Bohdanowicz et al., 2016). Na to oprogramowanie zdecydowały się Uniwersytet Wrocławski, którego repozytorium tworzone jest od 2014 r. (Górna & Zięba, 2015), a jego funkcjonowanie umocowano prawnie zarządzeniem Rektora UWr ze stycznia 2017 r., oraz Uniwersytet Zielonogórski, którego system repozytoryjny został zaimplementowany w 2018 r. na bazie dwóch kolekcji Zielonogórskiej Biblioteki Cyfrowej: „Nauka i dydaktyka” oraz „Habilitation, doktoraty” (Kuncewicz, 2018).

Kilka uczelni nie rozgranicza repozytorium i biblioteki cyfrowej. Dodają one publikacje pracowników i studentów do wcześniej powstałych platform gromadzących materiały, które stanowią zasób dziedzictwa kulturowego, nazywanych bibliotekami cyfrowymi³. Do takich uczelni należy Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, którego biblioteka cyfrowa działa na omawianym oprogramowaniu dLibra. Zarządzenie Rektora UMCS z lutego 2019 r. powołało repozytorium elektronicznych rozpraw doktorskich, które ma stanowić wyodrębnioną część Biblioteki Cyfrowej UMCS.

Istnieją także repozytoria instytucjonalne w formie kolekcji w bibliotekach cyfrowych przysługujących kilka instytucji. Do uczelni, które przyjęły takie rozwiązanie należą:

- Uniwersytet Szczeciński⁴ – posiada wydzieloną kolekcję „Repozytorium” w ramach Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej „Pomerania”;
- Uniwersytet Warmińsko-Mazurski – 21 stycznia 2016 r. na mocy porozumienia pomiędzy Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim (UWM) a Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Olsztynie utworzono Warmińsko-Mazurską Bibliotekę Cyfrową, w skład której weszły zbiory Biblioteki Cyfrowej UWM działającej od 2009 r. (Baran, [2017]).

W ostatnich latach podkreślana jest potrzeba rozbudowywania systemów repozytoryjnych o dodatkowe funkcjonalności. Zainteresowane instytucje chcą kompleksowych platform

³ Stwarza to problemy w ocenie, które czasopisma czy książki naukowe stanowią element dorobku naukowego pracowników tej uczelni.

⁴ Uniwersytet Szczeciński ma także własną bibliotekę cyfrową. W 2012 r. uruchomiono Bibliotekę Cyfrową US jako moduł zintegrowanego systemu bibliotecznego KOHA (Poziemski, 2013). Obecnie na stronie internetowej bazy, która udostępni informacje tylko o 33 publikacjach, można przeczytać, że trwają prace nad jej nową wersją (2019-02-26).

zarządzania wiedzą, dostarczających informacji o osiągnięciach autorów, badaniach, projektach, współpracy między naukowcami. Dlatego też twórcy oprogramowania wzbogacają je o dodatkowe funkcjonalności. W Polsce pierwszym wdrożeniem systemu SINUS, będącego obok oprogramowania dLibra jednym z komponentów pakietu DInGO (Bohdanowicz et al., 2016), jest System Informacji Naukowej Politechniki Poznańskiej (SIN PP), który ma docelowo połączyć się z repozytorium Politechniki Poznańskiej działającym na oprogramowaniu dLibra. Podstawowa wersja DSpace może być także rozszerzona o moduł Current Research Information System (CRIS), dający możliwość zarządzania danymi dotyczącymi różnych aspektów działalności naukowej, takimi jak: projekty badawcze, granty, instytucje, osoby. Wśród polskich uniwersytetów brak jest przykładów implementacji oprogramowania DSpace-CRIS.

W 2011 r. w ramach zadania badawczego SYNAT (System Nauki i Techniki)⁵ w Instytucie Informatyki Wydziału Elektroniki i Technik Informacyjnych Politechniki Warszawskiej pod kierunkiem prof. Henryka Rybińskiego stworzono oprogramowanie do obsługi systemu ewidencji i archiwizacji dorobku naukowego, które nazwano Omega-Psir ($\Omega\Psi R$). Platforma, oprócz repozytorium, zawiera dodatkowe funkcjonalności w postaci profili autorów i jednostek, aktywności zawodowej naukowców, ich współpracy naukowej oraz narzędzi służących parametryzacji.

Oprogramowanie Omega-Psir zyskuje coraz większą popularność w Polsce. Spośród uniwersytetów na jego wdrożenie zdecydowały się Uniwersytet Opolski (Baza Wiedzy Uniwersytetu Opolskiego działa na mocy zarządzenia Rektora UO z kwietnia 2016 r. ze zmianami wprowadzonymi zarządzeniem z czerwca 2017 r.) i Uniwersytet Gdański (omawiane oprogramowanie wdrażano na UG od października do grudnia 2017 r., w lutym 2018 r. udostępniono publicznie Bazę Wiedzy UG (Hamerska et al., 2018), działającą zgodnie z zarządzeniem Rektora UG ze stycznia 2019 r.).

Kilka wymienionych wcześniej uniwersytetów deklaruje zmianę dotychczasowego oprogramowania na system Omega-Psir. Są to: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu⁶, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu⁷. Wdrażanie oprogramowania Omega-Psir podjął również Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (Rybiński et al., 2018).

W fazie implementacji znajduje się także repozytorium Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. W październiku 2018 r. wydano zarządzenie Rektora UJK powołujące repozytorium. Do chwili badań autorki strona repozytorium nie została udostępniona.

Zadanie prowadzenia większości z wymienionych systemów repozytoryjnych powierzono, w stosownych zarządzeniach, bibliotekom uniwersyteckim, czasami ze wskazaniem dyrektora biblioteki (UMK, UR, UŚ).

⁵ Zadanie badawcze SYNAT pt. *Utworzenie uniwersalnej, otwartej, repozytoryjnej platformy hostingowej i komunikacyjnej dla sieciowych zasobów wiedzy dla nauki, edukacji i otwartego społeczeństwa wiedzy* finansowane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, realizowane było w latach 2010–2014 (zob. Muraszkiewicz et al., 2014).

⁶ Na początku planowane jest współwystępowanie oprogramowania DSpace i Omega-Psir, docelowo jednak AMUR ma działać na systemie stworzonym na Politechnice Warszawskiej.

⁷ UMK będzie wdrażało oprogramowanie Omega-Psir jako część większego projektu „Universitas Copernicana Thoruniensis in Futuro II – modernizacja Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w ramach Zintegrowanego Programu Uczelni” finansowanego z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER) 2014–2020 (*Miliony*, 2018).

Tab. 1. Stan wdrażania instytucjonalnych systemów repozytoryjnych w polskich uniwersytetach (2019-02-26)⁸

Uczelnia	Nazwa systemu rejestrującego dorobek	Rok powołania	Oprogramowanie
Uniwersytet Warszawski	RUW	2012	DSpace**
Uniwersytet w Białymstoku	RUB	2014	DSpace
Uniwersytet Gdański	Baza Wiedzy Uniwersytetu Gdańskiego	2018*	Omega-Psir
Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu	AMUR	2010*	DSpace**
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	RUJ	2015*	DSpace
Uniwersytet Łódzki	RUL	2012*	DSpace
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie	Biblioteka Cyfrowa	2008***	dLibra 5.8.2
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	rUM@K	2012	DSpace**
Uniwersytet Opolski	Baza Wiedzy Uniwersytetu Opolskiego	2016	Omega-Psir
Uniwersytet Szczeciński	Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrowa	2009***	dLibra 5.8.5
Uniwersytet Śląski w Katowicach	RE-BUŚ	2018	DSpace
Uniwersytet Rzeszowski	RUR	2013	DSpace
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	Warmińsko-Mazurska Biblioteka Cyfrowa	2016	dLibra 5.8.4
Uniwersytet Wrocławski	Repozytorium Uniwersytetu Wrocławskiego	2014	DInGO dLibra 6.0.1
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie	wdrażanie Omega-Psir		
Uniwersytet Zielonogórski	ReBUZ	2018	DInGO dLibra 6.0
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy	Repozytorium UKW	2014	DSpace
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	wdrażanie		
* rok oficjalnego otwarcia repozytorium			
** w planach zmiana na Omega-Psir			
*** rok udostępnienia serwisu w Internecie (według strony internetowej FBC)			

⁸ We wszystkich tabelach układ uniwersytetów według wykazu ze strony MNiSW.

3. Zawartość instytucjonalnych systemów repozytoryjnych polskich uniwersytetów

W grupie badanych 18 uniwersytetów 13 posiada własne systemy repozytoryjne (przy czym jedno z nich gromadzi wyłącznie prace doktorskie), trzy uczelnie przechowują dorobek naukowy w bibliotekach cyfrowych, dwie są w trakcie wdrażania repozytoriów (Tab. 1).

Najstarszym spośród badanych repozytoriów⁹ jest AMUR z łączną liczbą 22 335 tytułów. Następnymi w kolejności utworzenia są systemy repozytoryjne Uniwersytetu Warszawskiego (1927 prac doktorskich), Łódzkiego (23 778 tytułów) i UMK w Toruniu (5522). Najnowszymi repozytoriami są platformy Uniwersytetu Gdańskiego (46 860 publikacji), Śląskiego (8089) i Zielonogórskiego (2371). Nie można wskazać zależności wielkości zasobów od daty powstania systemu repozytoryjnego (zob. Tab. 2).

Na stronach głównych repozytoriów korzystających z oprogramowania DSpace nie znaleziono informacji o ogólnej liczbie publikacji. Informację o zasobach tych platform można otrzymać po skorzystaniu z funkcji przeglądania według tytułów. W systemach wyposażonych w oprogramowanie DLibra dane o wielkości zasobów na stronie repozytorium i w wykazie rekordów nie są równe ze względu na stosowanie w opisach dokumentów podwójnych tytułów publikacji (m.in. Repozytorium Uniwersytetu Wrocławskiego gromadzi 3646 obiektów cyfrowych i 4047 tytułów, ponieważ np. niektóre tytuły występują w różnych wersjach językowych).

Liczbę zgromadzonych obiektów w systemach repozytoryjnych porównano z liczbą prac doktorskich zarejestrowanych w Archiwach Prac Dyplomowych (APD)¹⁰ oraz wszystkich pozycji odnotowanych w bibliografiach publikacji pracowników¹¹ (Tab. 2). W tej części badań nie brano pod uwagę dwóch uniwersytetów, które są w trakcie wdrażania systemów repozytoryjnych. Prawie wszystkie badane uniwersytety posiadają bazy bibliograficzne, wyjątkiem jest UAM w Poznaniu. Natomiast podczas próby wejścia na stronę internetową bazy publikacji naukowych UW pojawiał się komunikat o błędzie. Na UJ bibliografia publikacji pracowników tego uniwersytetu stanowi kolekcję w ramach RUJ, w związku z czym w tym systemie repozytoryjnym liczba wszystkich tytułów (zob. przypis 13) poszerzona jest o pozycje zarejestrowane w bibliografii. Największą różnicę w liczbie zarejestrowanych prac w repozytoriach i bibliografiach odnotowano na UŚ w Katowicach, gdzie baza bibliograficzna rejestruje aż o 126 283 więcej publikacji od zgłoszonych w systemie repozytoryjnym. Z pewnością wiązać to należy z tym, że repozytorium UŚ jest systemem nowym (uruchomionym w 2018 r.), natomiast Bibliografia Dorobku Pracowników UŚ rejestruje dokumenty wydawane od powstania tej uczelni, czyli od 1968 r. Najmniejszą różnicę w liczbie rejestrowanych prac w obu typach baz odnotowano na UG – 9295 pozycji (Bibliografia Publikacji Pracowników, Doktorantów i Studentów UG zawiera dane o publikacjach od 2008 r.). Średnia różnica wynosi kilkadziesiąt tysięcy rekordów, z czego można wysnuć wniosek, że uniwersytety mogą pochwalić się znacznie większym dorobkiem naukowym, niż się to przedstawia w repozytoriach.

⁹ W badaniach nie wzięto pod uwagę platform, które pierwotnie powstawały jako biblioteki cyfrowe gromadzące pozycje stanowiące zasób dziedzictwa kulturowego, a dopiero z czasem dodawano do ich zbiorów publikacje naukowe.

¹⁰ W APD szukaną liczbę uzyskano po wybraniu funkcji przeglądania prac doktorskich.

¹¹ W bazach bibliograficznych posłużono się filtrem zawężenia wyników do wskazanego zasięgu lat publikacji.

Tab. 2. Porównanie liczby publikacji w różnych systemach rejestrujących dorobek naukowy pracowników (stan na 2019-02-26)¹²

Uczelnia	Liczba publikacji w systemach repozytoryjnych	Liczba publikacji wg agregatora CEON	Liczba rekordów w bazach bibliograficznych	Liczba rozpraw doktorskich w APD	Rozprawy doktorskie w repozytoriach	
					Dostęp ograniczony	Otwarty dostęp
UW	1927*	–	brak dostępu	4882	1927	
UwB	6865*	299	40706	brak rozpraw doktorskich	103	107
UG	46860	–	56155	–	14	
UAM	22335*	22152	–	2630	1269	561
UJ	12890 ¹⁴	12356	63518	5689	736	139
UŁ	23778*	23853	80602	1733	1171**	
UMCS	8578	–	39424	994	5	
UMK	5522*	5261	99501	3068	29	
UO	12794	–	22351	165	–	
USz	25	–	61606	–	–	
UŚ	8089*	7233	134372	1584	683	
UR	3748*	–	46502	–	226	
UWM	79 ¹⁵	–	58322	52	–	
UWr	3646 / 4047*	–	126904	dostęp ograniczony	–	
UZ	2371 / 2594*	–	56415	–	–	
UKW	5254*	5191	28128	brak rozpraw doktorskich	–	
* liczba tytułów						
** razem z rozprawami habilitacyjnymi						

¹² W tabeli 2 nie uwzględniono dwóch uniwersytetów, które są w trakcie wdrażania systemu repozytoryjnego.

¹³ Liczba publikacji ze zbiorów: Zasoby Repozytorium, Rozprawy doktorskie oraz Czasopisma (na ogólną liczbę tytułów we wszystkich zbiorach w bazie – 66189).

¹⁴ Liczba współczesnych publikacji (na ogólną liczbę zbiorów 2776).

Równie niekorzystnie dla repozytoriów wypada porównanie liczby prac doktorskich w zestawieniu z APD¹⁵. Dwa repozytoria nie rejestrują prac doktorskich, a dostęp do jednego jest możliwy po zalogowaniu się do systemu. Największą różnicę w liczbie dysertacji odnotowano na UJ. APD tego uniwersytetu gromadzi o 4814 więcej rekordów niż to jest w przypadku jego repozytorium. Najmniejsza różnica występuje na UŁ i wynosi 562 pozycje.

Charakterystyczna jest znikoma liczba rejestrowanych dysertacji, pomimo że najczęściej to właśnie ten typ dokumentów gromadzony jest obligatoryjnie w systemach repozytoryjnych. Obowiązek ich deponowania w otwartym dostępie w repozytorium na co najmniej dziesięć dni przed obroną wprowadziły UW, UwB, UAM, UŁ, UMCS (zarządzenie Rektora UMCS z lutego 2019 r. wprowadza obligatoryjność publicznego udostępnienia prac doktorskich na 30 dni przed obroną), UŚ, UR. Ponadto:

- zgodnie z osobnymi zarządzeniami Rektora UwB do RUB obowiązkowo przekazywane są wybrane prace dyplomowe i opublikowane materiały z konferencji odbywających się na UwB;
- wedle wytycznych regulaminu UŁ w repozytorium obligatoryjnie deponowane są czasopisma naukowe wydane przez tę uczelnię;
- zarządzenie Rektora UO wprowadza konieczność rejestrowania i archiwizowania utworów stanowiących dorobek pracowników uczelni opublikowanych po 1 stycznia 2016 r.;
- zgodnie z zapisem zarządzenia Rektora UR wprowadzono zasadę umieszczania w repozytorium publikacji naukowych i dydaktycznych autorstwa pracowników i doktorantów UR.

Warto tu jedynie zasygnalizować stan zasobów badanych repozytoriów prezentowany na stronie agregatora CEON. Pomijając fakt, że aż siedem systemów repozytoryjnych polskich uniwersytetów nie jest rejestrowanych przez tę bazę, żadna z sum podanych na stronie internetowej agregatora nie zgadza się z liczbą publikacji widoczną na stronach badanych repozytoriów.

Do tej pory tylko jeden polski uniwersytet sformułował na piśmie Politykę Otwartego Dostępu (POD). Jest nim Uniwersytet Gdański, w którym POD wprowadzono uchwałą Senatu UG z grudnia 2017 r., a więc równocześnie z implementacją Bazy Wiedzy UG. Na UAM natomiast zgłoszono przyjęcie mandatu przez repozytorium AMUR do serwisu The Registry of Open Access Repository Mandates and Policies (ROARMAP).

W regulaminach korzystania ośmiu funkcjonujących uniwersyteckich repozytoriów (UwB, UAM, UJ, UMK, UO, UŚ, UW_r, UKW) znalazły się zapisy o obowiązującej depozytariuszy otwartej licencji Creative Commons lub innej licencji niewyłącznej. Taki zapis zawiera również regulamin repozytorium wdrażanego na UJK.

Dane zamieszczone w tabeli 3 pokazują, że systemy repozytoryjne gromadzą przede wszystkim artykuły, czasopisma oraz książki i rozdziały. Ze względu na rozmiary tabeli nie uwzględniono osobno takich kolekcji jak: dokumenty audiowizualne (gromadzone przez UJ), materiały niepublikowane (opisane tak przez UG, UAM, UO, UW_r, UKW), materiały oryginalnie cyfrowe (UJ), monografie (UR, UW_r), patenty i normy (UG), prace dyplomowe (UwB), redakcje serii (UJ) oraz sprawozdania i raporty (UwB, UMK, UR, UKW). Zasoby te doliczono do kolekcji Varia / Inne poszczególnych uniwersytetów.

¹⁵ APD nie posiadają cztery z 16 badanych uniwersytetów.

Tab. 3. Podział na typy dokumentów gromadzonych w instytucjonalnych systemach repozytoryjnych polskich uniwersytetów (2019-02-26)¹⁶

System repozytoryjny	Artykuły	Czasopisma naukowe	Książki i rozdziały	Materiały dydaktyczne	Materiały konferencyjne	Varia / Inne
RUW	–	–	–	–	–	–
RUB	1745	5363	1130	3	780	621
BW UG	21 116	–	22 161	–	–	3569
AMUR	1894	17 221	1369	42	107	68
RUJ	7684	2386	1739	–	–	206
RUŁ	1015	17 869	2906	21	205	–
BC UMCS	–	7357	1012	62	–	–
rUM@K	4906	–	426	29	–	132
BW UO	5263	–	7523	–	–	6
ZBC	–	1	24	–	–	–
RE-BUŚ	4003	–	3353	3	47	47
RUR	244	3141	119	5	–	92
WMBC	–	73	6	–	–	–
RUWr	2169	–	299	7	–	1203
ReBUZ	1263	–	205	–	–	–
RUKW	677	3945	575	13	23	42

4. Wnioski

Trzy lata po badaniach stanu polskich repozytoriów naukowych przeprowadzonych przez Ewę Głowacką (2016) można potwierdzić dalszy ich rozwój. Od 2016 r. powołano cztery nowe uniwersyteckie repozytoria, dwa są na etapie wdrażania. Badane przez autorkę niniejszego artykułu systemy repozytoryjne gromadzą obecnie ponad 220 tys. różnych publikacji naukowych (26.02.2019), w tym głównie artykuły, czasopisma, książki i rozdziały. Porównując

¹⁶ W tabeli 3 nie uwzględniono dwóch uniwersytetów, które są w trakcie wdrażania systemu repozytoryjnego.

tę wielkość z liczbą dokumentów wskazanych w wyniku badań E. Głowackiej sprzed trzech lat (270 tys.), trzeba pamiętać, że badania te dotyczyły 33 funkcjonujących w 2016 r. repozytoriów (instytucjonalnych i dziedzinowych), tworzonych przez wyższe uczelnie i inne jednostki naukowe, natomiast wyniki analizy przedstawione w niniejszym artykule obejmują zasoby jedynie 16 instytucjonalnych systemów repozytoryjnych polskich uniwersytetów.

Ograniczone rozmiary artykułu pozwoliły autorce jedynie na zbadanie poziomu otwartości polskich publikacji naukowych ze względu na stan rejestracji dorobku naukowego w instytucjonalnych systemach repozytoryjnych polskich uniwersytetów oraz podstaw prawnych regulujących ich funkcjonowanie. Nie badano poziomu otwartości związanego z warunkami prawnymi, na jakich udostępniane są poszczególne publikacje. Warto podkreślić, że zalecane jest publikowanie na najwyższym stopniu otwartości, czyli na wolnych licencjach Creative Commons (CC), które, podobnie jak domena publiczna, dają pełne prawo do korzystania z utworów, w przeciwieństwie do udostępniania tekstów w granicach określonych przepisami prawa autorskiego o dozwolonym użytku, bez zagwarantowania swobód wykorzystania ich treści.

Obecnie widoczna jest tendencja do przechodzenia z prostych repozytoriów na rozbudowane systemy CRIS, umożliwiające nie tylko deponowanie dorobku uczelni, ale również jego analizę według różnych kryteriów. Można zaobserwować tworzenie rozbudowanych baz danych typu Omega-Psir oraz dodawanie modułów do już istniejącego oprogramowania, aby mogły spełniać takie funkcje jak: gromadzenie informacji o prowadzonych badaniach, projektach, instytucjach i osobach związanych z nauką, prezentowanie sieci współpracy pomiędzy różnymi jednostkami, a także dokonywanie ewaluacji osiągnięć naukowych.

Jednak pomimo widocznego rozwoju repozytoriów trzeba zauważyć, że proces ten jest powolny. W 2019 r., na rok przed graniczną datą 2020 r. podawaną w dokumentach Unii Europejskiej, tylko jeden z badanych uniwersytetów wprowadził na piśmie Politykę Otwartego Dostępu. Co więcej, nadal funkcjonują uczelnie typu uniwersyteckiego, które nie mają własnego systemu repozytoryjnego. Dlatego, zdaniem autorki, duży potencjał repozytoriów instytucjonalnych jest wciąż wykorzystywany w niewystarczającym stopniu. Przyczyn tego stanu rzeczy można upatrywać w rozproszeniu działań na rzecz otwartej nauki oraz niespójnej polityce otwartości na szczeblu centralnym i instytucjonalnym, jednak hipoteza ta wymaga weryfikacji. Autorka prowadzi w tym kierunku dalsze badania.

Aneks 1

Akty prawne powołujące i określające funkcjonowanie repozytoriów uniwersyteckich

Zarządzenie nr 110/2009/2010 Rektora UAM z dnia 20 listopada 2009 roku w sprawie gromadzenia i udostępniania przez Bibliotekę Uniwersytecką w repozytorium AMUR rozpraw doktorskich bronionych na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu [online] [10.02.2019], <https://pracownicy.amu.edu.pl/dokumenty-uam/zarzadzenia-rektora/2010/zarzdzenie-nr-11020092010-rektora-uam-z-dnia-20-listopada-2009-roku-w-sprawie-gromadzenia-i-udostpniania-przez-bibliotek-uniwersyteck-w-repozytorium-amur-rozpraw-doktorskich-bronionych-na-uniwersytecie-im.-adama-mickiewicza-w-poznaniu>

Zarządzenie nr 35 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 2 lipca 2012 r. w sprawie gromadzenia i udostępniania przez Bibliotekę Uniwersytecką w Warszawie elektronicznych wersji rozpraw

- doktorskich dopuszczonych do publicznej obrony na Uniwersytecie Warszawskim (2012) [online] [10.02.2019], <https://monitor.uw.edu.pl/Lists/Uchway/Attachments/522/M.2012.215.Zarz.35.pdf>
- Zarządzenie nr 13 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 23.10.2012 r. w sprawie Regulaminu Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego (2012) [online], [10.02.2019], <http://old.uni.lodz.pl/prawo/uchwala,szczegoly,6388>
- Zarządzenie nr 51 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 31.03.2015 r. w sprawie zmiany zarządzenia nr 13 Rektora UŁ z dnia 23.10.2012 r. w sprawie Regulaminu Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego (2015) [online], [10.02.2019], <http://old.uni.lodz.pl/www.uni.lodz.pl/prawo/uchwala,szczegoly,8518>
- Zarządzenie nr 204 Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 18 grudnia 2012 r. w sprawie gromadzenia i udostępniania przez Bibliotekę Uniwersytecką elektronicznych wersji materiałów naukowych i dydaktycznych stworzonych przez pracowników UMK (2012) [online], [10.02.2019], https://www.umk.pl/uczelnia/dokumenty/biuletyn/prawo/?akcja=dokument&typ=Z_Rektora&nr=204&bp=0&rok=2012
- Zarządzenie nr 146/2013 Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego z dnia 09.10.2013 r. w sprawie: gromadzenia i udostępniania przez Bibliotekę UR elektronicznych wersji materiałów naukowych i dydaktycznych stworzonych przez pracowników Uniwersytetu Rzeszowskiego (2013) [online], [10.02.2019], <https://repozytorium.ur.edu.pl/static/docs/ZR146-2013.pdf>
- Zarządzenie nr 16 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 16 maja 2013 r. w sprawie utworzenia Repozytorium Uniwersytetu w Białymstoku (2013) [online], [10.02.2019], https://biol-chem.uwb.edu.pl/media/uploads/2016/04/28/zarz_16_2013_regulamin_repozytorium.pdf
- Zarządzenie nr 129 Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego z 23 grudnia 2014 roku w sprawie utworzenia instytucjonalnego Repozytorium Uniwersytetu Jagiellońskiego (2014) [online], [10.02.2019], https://bip.uj.edu.pl/documents/1384597/74251934/zarz_129_2014.pdf
- Zarządzenie nr 21 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 19 lutego 2018 r. w sprawie utworzenia Repozytorium Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (RE-BUŚ) (2018) [online], [10.02.2019], <http://bip.us.edu.pl/sites/bip.us.edu.pl/files/zarz201821.pdf>
- Zarządzenie nr 2/2017 Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 12 stycznia 2017 r. w sprawie Repozytorium Uniwersytetu Wrocławskiego (2017) [online], [10.02.2019], http://bip.uni.wroc.pl/download/attachment/9834/nr-2_2017-z-dnia-12012017-r-w-sprawie-repozytorium-universytetu-wroclawskiego.pdf
- Zarządzenie nr 12/2019 Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 11 lutego 2019 r. w sprawie utworzenia repozytorium elektronicznych wersji rozpraw doktorskich dopuszczonych do publicznej obrony w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz określenia trybu i warunków ich gromadzenia i udostępniania przez Bibliotekę Główną UMCS (2019) [online], [10.02.2019], <https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2019/0219/095734-zr-nr-12-2019-repozytorium-rozpraw-doktorskich.pdf>
- Zarządzenie nr 13/2016 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 26 kwietnia 2016 r. w sprawie: utworzenia centralnego systemu ewidencji i archiwizacji dorobku piśmienniczego, wydawniczego i dydaktycznego Uniwersytetu Opolskiego oraz zasad funkcjonowania Bazy Wiedzy Uniwersytetu Opolskiego (2016) [online], [10.02.2019], <http://bg.uni.opole.pl/wp-content/uploads/104032-1.pdf>
- Zarządzenie nr 29/2017 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 28 czerwca 2017 r. w sprawie: zmian zarządzenia nr 13/2016 utworzenia centralnego systemu ewidencji i archiwizacji dorobku piśmienniczego, wydawniczego i dydaktycznego Uniwersytetu Opolskiego oraz zasad funkcjonowania Bazy Wiedzy Uniwersytetu Opolskiego (2016) [online], [10.02.2019], <http://bazawiedzy.uni.opole.pl/wp-content/uploads/2016/03/29-Baza-wiedzy-2017-1.pdf>
- Zarządzenie nr 6/R/19 Rektora Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 18 stycznia 2019 roku w sprawie centralnego systemu ewidencji oraz archiwizacji efektów działalności naukowo-badawczej oraz dydaktycznej pracowników, doktorantów oraz studentów Uniwersytetu Gdańskiego (2019) [online], [10.02.2019], https://bip.ug.edu.pl/akty_normatywne/85383/zarzadzenie_nr_6r19_rektora_uniwersytetu_gdanskiego_z_dnia_18_stycznia_2019_roku_w_sprawie

- Uchwała nr 62/17 Senatu Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 14 grudnia 2017 roku w sprawie Polityki otwartego dostępu w Uniwersytecie Gdańskim (2017) [online], [10.02.2019], https://bip.ug.edu.pl/akty_normatywne/84348/uchwala_nr_6217_senatu_uniwersytetu_gdanskiego_z_dnia_14_grudnia_2017_roku_w_sprawie_polityki
- Zarządzenie nr 76/2018 Rektora Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 31 października 2018 roku w sprawie utworzenia Repozytorium Uniwersytetu Jana Kochanowskiego (2018) [online], [10.02.2019], <http://www.ujk.edu.pl/bip/files/2018/11/zarzadzenie-76-18-w-sprawie-utworzenia-repozytorium.pdf>

Bibliografia

- Baran, S., oprac. (2017). *Sprawozdanie z działalności Biblioteki Uniwersyteckiej za rok 2016* [online]. Biblioteka Uniwersytecka, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, [21.02.2019], https://bu.uwm.edu.pl/sites/default/files/files//pdf/bu_sprawozdanie_za_rok_2016.pdf
- Bednarek-Michalska, B. (2017). Polish Digital Libraries and Repositories. Origins, Operation and Usage. *Przegląd Biblioteczny. The Library Review* [online], numer specjalny, 46–69, [21.02.2019], http://pliki.sbp.pl/ac/library_review_special_issue/2017/library_review_2017.pdf
- Bohdanowicz, K., Parkoła, T., Werla, M. (2016). Realizacja potrzeb użytkowników bibliotek cyfrowych na przykładzie systemu dLibra 6. *Biuletyn EBIB* [online], 8(170), [13.02.2019], <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/497/654>
- Cichocka, M. (2014). Bezpłatny dostęp do prac dyplomowych i artykułów naukowych. Otwarcie RUB. *Białystok Online* [online], [10.02.2019], <http://www.bialystokonline.pl/bezpлатny-dostep-do-prac-dyplomowych-i-artykulow-naukowych-otwarcie-rub,artykul,77016,6,1.html>
- Głowacka, E. (2016). Polskie repozytoria instytucjonalne jako miejsce dla otwartych zasobów naukowych i edukacyjnych. *Zagadnienia Informacji Naukowej – Studia Informacyjne* [online], 1(107), 44–54, [10.02.2019], http://www.sbp.pl/repository/wydawnictwo/Czasopisma/ZIN/ZIN_2016_1.pdf#page=45
- Hamerska, M., Warsiński, W., Hopa-Surma, M., Ruszczyk, Z. (2018). *OMEGA-PSIR na Uniwersytecie Gdańskim – doświadczenia z wdrożenia*. V Ogólnopolskie Seminarium Użytkowników Uczelnianych Baz Wiedzy, Warszawa [online], [04.02.2019], http://www.bg.pw.edu.pl/images/OIN/Omega_PSIR/OMEGAPSIR_na_Uniwersytecie_Gdanskim_doswiadczenia_z_wdrozenia.pdf
- Janiak, M., Próchnicka, M. (2017). *Otwarte repozytorium Uniwersytetu Jagiellońskiego jako element systemu zarządzania informacją instytucjonalną: wyniki badań przeprowadzonych wśród przedstawicieli środowiska akademickiego uczelni* [online], Kraków: Biblioteka Jagiellońska, [05.02.2019], <https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/handle/item/46723>
- Karwasińska, E., Rychlik, M. (2013). *Doświadczenia z funkcjonowania pierwszego w Polsce repozytorium instytucjonalnego na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*. XXI edycja seminarium Digitalizacja, repozytoria i biblioteki cyfrowe cd. Tworzenie i archiwizowanie zasobów, Warszawa [online], [05.02.2019], https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/6498/5/Karwasinska_Rychlik_Doswiadczenia_z_funkcjonowania_pierwszego_w_Polsce_repozytorium.pdf
- Knop, U. (2018). Wybrane aspekty rozwoju udostępniania prac doktorskich w repozytoriach instytucjonalnych polskich uczelni wyższych. *PTIN – Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej* [online], 1, 38–46, [31.05.2019], http://www.ptin.us.edu.pl/pelne_teksty/2018-1.pdf
- Komisja Europejska (2018). *Zalecenie Komisji (UE) 2018/790 z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie dostępu do informacji naukowej oraz jej ochrony*. Dz. U. UE 2018 [online], L 134, 12–18, [04.02.2019], <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0790&from=PL>
- Kunczewicz, M. (2018). Repozytorium Uniwersytetu Zielonogórskiego. *Uniwersytet Zielonogórski* [online], 7, 36–38. [10.02.2019], <http://miesiecznik.uz.zgora.pl/wydawnictwo/miesiecznik10-2018/21.pdf>

- Materska, K. (2018). Rozwijanie otwartej nauki. Analiza wkładu European University Association (2008–2018). *PTIN – Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej* [online], 1, 3–15, [31.05.2019], http://www.ptin.us.edu.pl/pelne_teksty/2018-1.pdf
- Mikołajuk, L., Goszczyńska, A. (2016). Rola biblioteki akademickiej w procesie otwierania nauki na przykładzie funkcjonowania Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego. W: S. Skórka, M. Rogoż (red.), *Bibliotekarz 2.0. Nowe technologie. Nowe wyzwania* (178–189) [online], Kraków: Wydaw. Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, [06.02.2019], <http://docplayer.pl/35997322-Rola-biblioteki-akademickiej-w-procesie-otwierania-nauki-na-przykladzie-funkcjonowania-repozytorium-uniwersytetu-lodzkiego.html>
- Miliony (2018). *Miliony na modernizację* [online]. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, [13.02.2019], <https://www.umk.pl/wiadomosci/?id=25859>
- MNiSW (2015). *Kierunki rozwoju otwartego dostępu do publikacji i wyników badań naukowych w Polsce* [online]. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, [30.05.2019], https://www.gov.pl/documents/1068557/1069061/20180413_Kierunki_rozwoju_OD_wersja_ostateczna.pdf
- MNiSW (2017). *Wyniki badania ankietowego MNiSW nt. otwartego dostępu w 2017 r. Załącznik nr 1 do Raportu nt. polityki OA w latach 2015–2017* [online]. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, [30.05.2019], https://www.gov.pl/documents/1068557/1069061/20180413_Za%C5%82_nr_1_-_Wyniki_Ankiety_MNiSW_OA_2017.pdf/3e3ef127-8563-4126-1c47-4a18bc97251f
- MNiSW (2018). *Raport nt. realizacji polityki otwartego dostępu do publikacji naukowych w latach 2015–2017* [online]. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, [30.05.2019], https://www.gov.pl/documents/1068557/1069061/20180413_Raport_nt_polityki_OA_w_latach_2015-2017_ost.pdf/11191306-ecb3-b73d-c82a-72ba6d170c0d
- MNiSW (b.d.). *Wykaz uczelni publicznych nadzorowanych przez Ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego – publiczne uczelnie akademickie* [online]. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, [30.05.2019], <https://www.gov.pl/web/nauka/wykaz-uczelni-publicznych-nadzorowanych-przez-ministra-wlasciwego-ds-szkolnictwa-wyzszego-publiczne-uczelnie-akademickie>
- Muraszkiewicz, M., Szmidt, J., Zaremba, K. (2014). SYNAT i ΩΨR – ku ekosystemowi wsparcia informacyjnego nauki i uczelni polskich. *Zagadnienia Informacji Naukowej – Studia Informacyjne* [online], 2(104), 7–22, [10.02.2019], http://pliki.sbp.pl/ac/2395_ZIN_2014_02.pdf
- Poziński, J. (2013). Biblioteka cyfrowa jako innowacja w systemie bibliotecznym na przykładzie Biblioteki Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego. W: A. Marciniak, I. Sójkowska (red.), *Kreatywność i innowacje w bibliotece naukowej* (7–18) [online], Łódź: Wydaw. Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Łodzi, [19.01.2019], https://bon.edu.pl/media/book/pdf/Kreatywnosc_i_innowacja_Komunikaty-AM-IS.pdf
- Rybiński, H., Skonieczny, Ł., Koperwas, J., Struk, W. (2018). *Rozwój oprogramowania OMEGA-PSIR z uwzględnieniem interoperacyjności systemów uczelnianych z systemami globalnymi* [online], [06.02.2019], http://www.bg.pw.edu.pl/images/OIN/Omega_PSIR/Eurocris_Rozwoj_oprogramowania_OMEGAPSIR_z_uwzględnieniem_interoperacyjnosci_systemow_uczelnianych_z_systemami_globalnymi.pdf
- Schiltz, M. (2018). *Science without Publication Paywalls a Preamble to: cOAlition S for the Realization of Full and Immediate Open Access* [online]. Science Europe, [14.02.2019], <https://www.scienceurope.org/wp-content/uploads/2018/09/cOAlitionS.pdf>
- Science Europe (2019). *Rationale for the Revisions Made to the Plan S Principles and Implementation Guidance* [online]. Science Europe, [09.06.2019], <https://www.coalition-s.org/rationale-for-the-revisions/>
- Socha, B. (2017). *How Much Do Top Publishers Charge for Open Access?* [online]. Open Science, [14.02.2019], <https://openscience.com/how-much-do-top-publishers-charge-for-open-access/>.
- Szafrański, L. (2019). *Zarządzanie zasobami dokumentów elektronicznych w instytucjonalnych repozytoriach akademickich*. Warszawa: Wydaw. SBP.

- Walek, A. (2013). *Biblioteki wobec idei otwartego dostępu do zasobów nauki* [online]. Uniwersytet Wrocławski, Wrocław, [10.02.2019], https://repozytorium.pwr.edu.pl/podgl_pliku.aspx?ID=20743
- Weryho, M., Zmitrowicz, M. (2015). Inicjatywa uruchomienia Repozytorium Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy w opinii pracowników naukowo-dydaktycznych uczelni. *Bibliotekarz Zachodniopomorski* [online], 3–4, 76–86, [10.02.2019], <https://repozytorium.ukw.edu.pl/handle/item/4437>
-

Registry of Scientific Output in Institutional Repositories of Polish Universities

Abstract

Purpose/Thesis: This article presents the results of research on the current level of development of institutional repositories of Polish universities. The author has focused on the state of registration of research activity and on the legal acts which regulate the repositories' operation / activities. The purpose of the research was to determine the level of openness of Polish scientific publications.

Approach/Methods: The author examined a number of resources in various systems registering the scientific achievements of academic staff (repositories, Theses and Dissertations Archive (APD) and bibliographies of employee publications). She studied the information made available on the websites of these systems, libraries and universities responsible for their management, and of other institutions and organizations supporting open science in Poland. The author complemented the empirical research with critical analysis of the literature of the subject.

Results and conclusions: The research have shown that the institutional repositories of Polish universities do not fulfill their tasks to a sufficient degree, and that the pace at which they develop is slower than had been expected. This is evidenced by the small number of publications registered in the repositories and the inadequate number of institutional open access mandate.

Practical implications: Conclusions drawn in the study may contribute to improving of the condition of Polish institutional repositories. They can also serve as a starting point for further research on repositories.

Originality/ Value: Taking on the subject of the state of registration of scientific achievements in institutional repositories is important owing to the topicality of the issue of opening access to scientific publications and, more generally, of the opening of science.

Keywords

Institutional open access mandate. Open access. Polish institutional repository. University.

AGNIESZKA ADAMIEC jest absolwentką dwóch kierunków studiów: informacji naukowej i bibliotekoznawstwa (2008) oraz filologii polskiej (2011) na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach. Pracuje w Bibliotece Głównej Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego na stanowisku asystenta dyplomowanego. Jej zainteresowania naukowe skupiają się wokół zagadnień zarządzania wiedzą i informacją, otwartości w nauce, wyszukiwania informacji, oceny jakości systemów i zasobów informacyjnych. Obecnie przygotowuje rozprawę doktorską na temat modelu oceny akademickich repozytoriów instytucjonalnych w Polsce.

Kontakt z autorką:

agnieszka_adamiec@sggw.pl

Biblioteka Główna

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

Nowoursynowska 161

02-787 Warszawa